

DEZE LENTE MAAK IK ER WERK VAN:
ECOLOGISCH TUINIEREN!

O I V O

Onderzoeks- en Informatiecentrum
van de Verbruikers Organisaties

Stichting van openbaar nut

Paapsemalaan 20 – 1070 Brussel

Inhoudstafel

Inleiding.....	3
Preventiemaatregelen	4
Insectenbestrijding.....	5
Hulpmiddelen tegen de schadelijke organismen	5
Insecten en spinnen.....	5
Zoogdieren	6
Reptielen en amfibieën.....	6
Vogels.....	6
Hoe maak je de tuin aantrekkelijk voor die hulptroepen?	7
De natuurlijke bereidingen tegen onkruid en ongedierte.....	8
De bereidingen op basis van planten	8
De minerale producten	9
De insectenvallen.....	9
Biologische strijd tegen ongezaaide planten: alternatieven voor chemisch ontbladeren.....	10
De natuurlijke bereidingen.....	10
De "mechanische" alternatieven	10
De biologische meststoffen en bodemverbeters	11
De minerale producten (afkomstig uit het moedergesteente).....	11
De natuurlijke mineralen	12
De dierlijke producten	12
De plantaardige producten	12

dennenschors, vooraf gedroogd gazonmaaisel, karton of krantenpapier gebruiken daarvoor. Die techniek biedt ook het voordeel dat hij de ontwikkeling van onkruid verhindert en de waterverdamping en bodemerosie beperkt.

- Als je planten water geeft, sproei dan aan de voet van de plant en maak het gebladerte niet nat.
- Observeer je teelten: als er infecties ontstaan, zul je die snel opmerken en er snel tegen in kunnen gaan.

Insectenbestrijding

HULPMIDDELEN TEGEN DE SCHADELIJKE ORGANISMEN

Er zijn bepaalde insecten, zoogdieren of zelfs spinnen in onze tuin die onze vrienden zijn. Het zijn ofwel prooi-eters ofwel parasieten. Enkele voorbeelden:

Insecten en spinnen

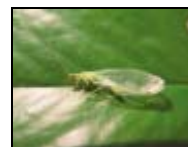
- Het lieveheersbeestje (prooi-eter) met 2 of 7 stippen. De larven kunnen 200 tot 600 bladluizen opeten op 10 dagen tijd.

- De staande vlieg, ook een grote bladluisverslinder.

- De groene gaasvlieg eet bladluizen en mijten.

- De oorworm valt bladluizen, schildluizen en kleine rupsen aan.

- De wespen doden bladluizen.

- De loopkevers tegen rupsen en slakken.

- De spinnen verlossen ons van muggen, onweersbeestjes, bladluizen tot zelfs kleine huisjesslakken en naakte slakken...

Zoogdieren

Het zijn geduchte eters van insecten, wormen, larven, huisjesslakken en naakte slakken.

- De vleermuis
- De egel

- De spitsmuis

Reptielen en amfibieën

Kikkers, padden en hagedissen zijn grote eters van insecten, wormen en larven.

Vogels

Mezen (pimpelmees of koolmees) zijn insecteneters.

Heggen zijn formidabele elementen voor wie veel plantendiversiteit wil, maar de uniforme heggen zijn ecologische woestijnen! Kies liever voor een mix van enkele soorten, zoals vlierbes, lijsterbes, kamperfoelie, gele kornoelje, kardinaalsmuts, hazelaar, clematis en klimop.

- **Help de nuttige beestjes overleven**

Zorg voor beschutting tegen slecht weer en tijdens de winter: laat de dode bladeren aan de voet van struiken liggen, voorzie bodembedekkers... om ze tegen regen en kou te beschermen.

- **Maak je tuin aantrekkelijk voor insecten**

Door bloemen in de moestuin te zaaien (bijv. afrikaantje, lavatera, madeliefjes, bernage...) zult u de nuttige beestjes tot dichtbij uw groenten lokken. Zij zullen maar wat graag de schadelijke beestjes verwijderen. En bovendien is het nog mooi ook!

- Om ervoor te zorgen dat **egels** zich goed voelen in uw tuin, kunt u een stapel hout in de tuin laten liggen: daaronder kunnen de egels hun nest maken en hun jongen grootbrengen. Bovendien zullen ook de **hagedissen** van dit verhoog gebruikmaken om zich te verwarmen. Helemaal niet gezond voor de egels zijn: insecticiden, wegen en slakkendodende producten.
- **Spitsmuizen** houden van stapels bladeren en takken.
- **Vogels** en **vleermuizen** zullen het op prijs stellen als u nestplaatsen of schuilhokjes ter beschikking stelt.

DE NATUURLIJKE BEREIDINGEN TEGEN ONKRUID EN ONGEDIERTE

Die bereidingen bieden tal van voordelen:

- 100% biologisch afbreekbaar;
- Geld besparend;
- Over het algemeen niet schadelijk voor de gebruikers of voor huisdieren;
- Vaak gemaakt van "onkruid";
- Als ze in de correcte dosis gebruikt worden, hebben ze geen traumatiserend effect op de planten.

De bereidingen op basis van planten

Die bereidingen zijn doorgaans gemakkelijk te maken. U vindt tal van voorbeelden in ecologische tuingidsen². We vermelden als voorbeeld enkele uittreksels aan uit het boek "Parasites, les traitements bio" (Biologische behandelingen tegen parasieten) van Victor Renaud.

- Lavendelgier: bereiding = 8 à 10 dagen; week 1kg verse lavendel in 10 liter water, filter en gebruik a rato van 2 liter gier in 10 liter water.

² Voorbeelden: <http://www.my-aveve.be/Default.aspx?tabid=4046&language=nl-BE> ;

<http://www.hbvl.be/gidsen/tuingids/tuintips/artikel-ecologische-oplossingen-tegen-ziekten-en-onkruid.aspx?art=%7B3BEE5E7F-BDC9-491B-B9DD-D8A7C4EFD97A%7D>

Biologische strijd tegen ongezaaide planten: alternatieven voor chemisch ontbladeren

In België gebruikt 16 % van de gezinnen chemische producten om onkruid te bestrijden (OIVO, maart 2008).

DE NATUURLIJKE BEREIDINGEN

- Natriumchloride: opgelet want het effect is radicaal en op lange termijn, zelfs voor de "gewenste" planten!
- Ammoniumsulfaat: vernietiging van niet gezaaid plantengoed;
- Uzersulfaat: vernietigt het mos in gazons;
- Kalkcyanamide: meststof en mosbestrijder. Niet gebruiken op groenten of bloemen.

DE "MECHANISCHE" ALTERNATIEVEN

Deze worden gebruikt door 48% van de Belgische gezinnen (OIVO, maart 2008).

- Koken water, bijvoorbeeld op tegelvloeren en terrassen (mos verschuilt zich soms op ontoegankelijke plaatsen!), maar ook op de planten. Schrikwekkend efficiënt, niet vervuilend en goedkoop!
- Een vlam of warmte: iets minder milieuvriendelijk, maar even efficiënt. Thermische onkruidverdelgers zijn in de handel te koop.
- Om het mos in uw gazon te beperken, is het beter het gras niet te kort te maaien: zo verstikt het gras het mos en niet omgekeerd! Denk ook aan insnijden.
- Voor de kiezelpaden legt u best een "geotextiel" onder het grind: dat belet dat onkruid naar boven komt en dat het grind dieper in de bodem zakt!
- Zaai je moestuin in rijen en niet met brede zwaaien: dat zal het onkruid wieden gemakkelijker maken, met de hand of met een schoffel tussen de rijen.
- Stel onderhoudswerkjes niet te lang uit: snoei en wied het onkruid regelmatig, voordat de ongewenste planten opschieten en zaad schieten.
- Gebruik groenbesteding. Die teelttechniek bestaat in het telen van planten op een stuk terrein en ze vervolgens de vernietigen en ter plekke in te graven. Die techniek wordt toegepast tussen 2 teelten in, om een verbeterde kweekbodem te verkrijgen. Groenbesteding zorgt ook voor bodembedekking tussen 2 teelten, waardoor ongewenste planten geweerd worden en erosie en uitloging van de bodem beperkt worden. De planten die u gebruikt, kunnen peuldragers (zoals alfalfa of andere klaver) zijn, die als eigenschap hebben dat ze de stikstof uit de lucht vasthouden. Ze zullen die stikstof weer afgeven wanneer ze in de grond begraven zijn. Andere niet peuldragende planten die gebruikt kunnen worden, zijn de mosterdplant, facelia, ...⁴
- Gebruik planten die zich over de bodem verspreiden om een maximale dekking te verkrijgen.
- Denk er vanuit diezelfde optiek aan om de onbedekte zones met stro te dekken. U kunt strobedekkingen kopen in de handel, maar u kunt evengoed bepaalde soorten tuinafval gebruiken: dat is even doeltreffend!

⁴ www.wikipédia.org

Kenmerken van en tips voor verschillende bodembedekkingen met tuinafval

Samenstelling van het strooisel	Dikte	Duurzaamheid	Tips voor aanbreng en opmerkingen
Gazonmaaisel	5 à 10 cm	Enkele weken	Het maaisel vooraf één à twee dagen laten drogen
Dode bladeren	10 cm	Een jaar, naargelang de dikte van de laag	Denk eraan enkele lage takken van de struiken te laten hangen om het wegwaaien van de bladeren tegen te gaan
Halmen van granen	5 à 10 cm	Een jaar, naargelang de dikte van de laag	De halmen kunnen ook gehakseld worden om ze gemakkelijker tussen de eenjarige planten en bloemen te kunnen uitstrooien
Thuyasnoeiselsel	5 cm	Eén à twee jaar	Nadeel: remt de biologische activiteit onder het strooisel sterk af

Bron: www.arel.asso.fr

De bekendste commerciële bodembedekkers zijn

- dennenschors
- cacaochelpen
- lovertjes van vlas of hennep (voor bloemen en vaste planten)
- gehakselde takken
- fijngestampt grind en vermalen leisteen voor rotstuintjes
- netten van biologisch afbreekbaar vilt, die u moet leggen vóór de aanplanting.

Let wel op: dennenschors heeft de neiging de bodem te verzuren en cacaoschelpen zijn relatief duur!

Tot slot kunt u ook heel eenvoudig het onkruid laten staan zo lang er geen andere teelt op dat bepaalde stuk grond gebeurt!

De biologische meststoffen en bodemverbeteraars

De meststoffen verrijken de bodem met voedende elementen en voeden de planten. De bodemverbeteraars verbeteren de fysisch-chemische kenmerken van de bodem en de dichtheid ervan. De organische (dierlijke of plantaardige) meststoffen combineren de gunstige werking van meststof en bodemverbeteraar.

De natuurlijke producten kunnen in vier groepen opgedeeld worden volgens hun oorsprong⁵.

DE MINERALE PRODUCTEN (AFKOMSTIG UIT HET MOEDERGESTEENTE)

- basalt: voert silicium aan
- lava: verlucht de bodem, regelt de vochtigheid
- bentoniet: kleiachtig, verbetert het watervasthoudende karakter van zanderige bodem
- dolomiet: maakt de bodem minder zuur
- magnesiet: bestrijdt magnesiumtekorten

⁵ www.jardin-bio.net

- © OIVO © OIVO © OIVO © OIVO © OIVO © OIVO © OIVO © OIVO © OIVO © OIVO

De natuurlijke mineralen zijn mineralen die, zoals natuurlijk fosfaat en natriumnitraat, oorspronkelijk afkomstig zijn van gefossiliseerde levende wezens. Die afzettingen bevinden zich vaak onder zeeën en oceanen, en hun winning veroorzaakt bijgevolg de vernieling van de zeebodem. Met mate te gebruiken.

Het zijn gerecyclede producten, zoals gedroogd bloed, beenderpoeder, visextract, verenmeel, horen- of hoefmeel, guano en dierenmest...

De planten waarvan deze producten voortkomen worden:

-
- 12

